

HISTORIALE

ende waere

**Beschrijvinge vande reyse des
Admirael's Cornelis Mathef de Jonghe naer
de Oost-Indien wighetrocken in Mayo 1603. Mitgaders
de beleggeringhe vooz Malacca, als ooc den slach ter
Zee teghen de Portugijsche armada
ende andere discoursen.**

Tot Rotterdam,
By Jan Jansz. Anno 1608.

HISTORIALE

Tot den Leser.

Erw. Leser/ als oec meest alle menschen van naturen
ghenoghen sijn/ om te vernemen/ hoe ghyre by
sere ontrent hunne verdoenen ghehant/ maer ooc ende
principaelis dat in d'eerre ende vreemde Landen gheschiedt/
300 heb ic (p. I. ten besten) van goede bekende afghevoort
dert zekere schriften/ ghekomen wt d' Oost-Indien/ ende
aldaer inde Plote vande V. Bewinthebbers gheschreven/
ende tyzincipael inhouden der zelver/ als volcht/ in Drucke
wtghegheven. Waer in uwe Ertw. zullen moghen zien de
kloetmoedicheyt ende wraem vanden des Admirals ende
sijne bystanders/ teghen hunne ende onse Vpanden/ wel-
kers ambitie ende hegherlijcheden van te domineren over
de gheheele werelt onverzadelijc is: Verhalven zijn wy
schuldich niet een oprecht ghemoet den oppersten Regent
te bidden / den hoochmoet onser Vpanden te vernederen/
ende d'onse over al by te staen ende behouden reple te ver-
leenen. Daert wel.

I. I.

300 I. ONNE ANNE 1612

ende zijn daer byn mannen ghebleven/ ende vijftien ghequetst/ hoerwel ic anders niet
bebleen en hadde als te byanden/ende gheen goet daer wt te nemen.

Des anderen daechs hebben wy raedt gehouden om te landen/ (want d'oozt
men landen ende wat elc doen zoude was te vorren ober langhe ghemact) eenighe
woouden ter stont landen/ andere zeyden dattet gheen raedt was te landen in een landt
dat wy niet en kenden / noch en wisten hun stercken / noch hoe ster die van binnen
waren. Daer men moefte den Koninc van Ihor verwahten/ die wy meenden bin
nen acht ofte tien daghen by ons zoude wesen/ want wy zagen datter bosch 300 naer
by de strant stonde/ dat al tot wooydeel van ons vpanderende spur Negros was/ die
ons daer wt naer hunnen wil konden bescadigen / ende wy in vpan den landen hun
niet en konden naer loopen/ ende datmen om acht dagen tijts de Diote niet in perge
kel behooyde te stellen/ en als den Koninc van Ihor twee ofte byn duysent man byacht
houden wy royalijte landen / ende onsen vpan den eenen schijc sen doen : Doch myn
strume gaf ic ghene die terstont wilden landen / dan de meeste strumen hebben af
gheraden/300 dat wy wachteben tot den 18 Wep/ doen hebben wy ghelandt met den
Koninc van Ihor, die ontrent 3000 man mocht hebben : Wy verloren ghem volc/
want de Doztugiffen ontrent 200. ofte 300 die op strant quammen/ hielden gheen stede/
liepen terstont naer de Wooystade / die se defendeerden tot den middernacht toe / doen
saken se die aen byant/ ende byaken de byugge achter hun af/ ende liepen inde Stadt.

Wooyts wat ic tot den 18 Augusti wooyt de Stadt gedaen hebbe/ de weynige hulpe
vande Ihoriken, bisoz wiet ende nuyterghen van thalc / de sterckp vander Stadt / de
volwaken van die vander Stade (doch alstij met eeren inghebeven) Raet in myn
Joumael sende Belwin hebbenzen ghezonden.

Daer na doen wy meenden te verrecken / alsoo de Doztugiffische armade al by
Capo Rachado was / dat is twaelf mijlen van Malacca, wilden ons die van Malacca
in myn achtertocht slaen/ alle die van Malaccen ende andere waren tischerp/ behalven
20 ofte 130 mannen : Den vpan den quam met al sijn volc dat hy misfen konde/ byse
ten hem lustich te rugge / met verlies van vijftich dooden die op de plaetse bleven/
ende vande onsermaer een man ghequetst.

Te was twee nachten bezich met tgheschut te schepen / het was doot strume/ 300
dat het water niet en konde tot den strant komen/ inder hant wel een misfuer-schoot
byoort van sijc / 300 dat ic qualijc tgheschut konde tschep krijghen : doch Gode de
Deere veracht / ende raecten den 16 allagader tschep / sonder yet arm lande te laten.
Te en hadde niet veel min van 300 zierken ende ghequetst/ doch ben den vpan den
17 Augusti onder d' ooghen ghatrocken/ die wy des avonds vernamen/ waer den
Gallioenen vier Galeyen/ ende ontrent vijftien ofte zeyden Fusten ofte Furgaten/ twee
van den vpan den Gallioenen quammen eenen dach ofte twee daer na by de Wode/ be
her dien avont tegen gheschoten ende hun zeer verholst/ want sy liepen al half wind
of met klepen zeylen. Ander nacht maecten se meer zeyls/ ende wy verholst den se/ al
om den wooyt loopende/ doende dien dach verholst.

Te ghinc dien nacht wat slapen/ want ic en hadde in byn daghen noch in byn nachte
ten niet gherust/ niet tgheschut ende anders te schepen/ mit dien quam myn Schipper
per Dicric Mol by wy / ende zeyde wy dat den vpan den was onthep / ende waer ho
oft wy niet meer zeyls zoudem maken / Daer op ic zeyde : Ja/ ende dat wy hun alstij
int ghesicht moesten houden/ zoo maecten wy meer zeyls. Een wijle daer na quam
den zeyden Schipper/ ende zeyde dat den vpan den gheanckeren lach : Daer op ic zeyde
dat wy ooc ter stont zoudem ankeren/ ende boven windt van hun blijven : het scheen
dat den vpan den 300 wel als wy zeyden. Terstont ankerden alle onse Schepen te
loefwaert

loef waert handen. **Spandt** een hartouwe (scheuts) : des mayghens boez den dagh hebbe een scheut doen schieten om tzepl te gaen / want den **Spandt** was hoozbelijker / ende den **Spandt** hadde den loef van ons. **Terstont** schoot den **Spandt** ooc. **Der** **Schip** **Nassau** was langhe bezich om sijn ancker te wuden / ende ic en konde hem niet toeroepen dat hyt kerben zoude / zoo batter een **Boztuggis** hem aen hoozt raecte / twelc ic ziende / wilde **Nassau** niet inden noot laten / maer lieper na toe / ende sude den **Boztuggis** weder aen hoozt gelept hebben / dan twiert stil / ende ic raecte **Schip** van **Symon** **Mau** aen hoozt / zonder dat wy van malanderen konden raken. **Terstont** smeet den **Admiraal** **vander** **Zee** **Aliora** de **Carvailla** , **Symon** **Mau** aen hoozt / en **Henrico** de **Loroinge** quam my aent fier hoozt / wesende twee hande grootste **Galloenen** ; daer na **Duarte** de **Guerra** quam my van den hauch / ende schoten zoo wat wy mochtten ; het volc van **Duarte** de **Guerra** raecte meest om den hals / en hy zelve ooc. **Aliora** de **Carvailla** vloot wy sijn **Schip** / ende woerde van myn volc doot gheslaghen. **Don** **Henrico** kreech meer dan hondert schuten dooz sijn **Schip**.

Daer na quam **Claes** **Gheeritz** **Schipper** van **Mauritius** , en leyde **Duarte** de **Guerra** aen hoozt / ende schoot den byant daer in / zoo dat wy ooc ons blinde aen byant kregen / ende d' andere **Boztuggische** **Schepen** meenden ons ooc aen hoozt te leggen / dan dooz den byant en dozsten sy niet : **It** liet een ancker vallen / die van tholc wierde afgehouden / doch sy zeggen zulcx dooz den byant quam. **Daer** na raecte **Mauritius** handen hoop / ende **Symon** **Mau** **Middelburgher** hieft niet het **Schip** van **Duarte** de **Guerra** ende **Aliora** de **Carvailla** van ons / doch tholc was meest doot / hoewel ic ghevoecht riep dat sy een tou aen ons (die weder een ancker inden grond hadde) zouden vast maken / doch dooz tgheroep en wasser geen gehoozt / zoo datse niet mallander en behyanden. **Der** **Schip** **Middelburgh** , daer de **Schipper** op was **Symon** **Mau** , salberde meest sijn volc / behalven achtien die ghequetst waren / daerder noch eenighe van ghebanghen werden hande **Boztuggis** / die ic daer wt weder los kreech.

It bleef niet **Don** **Henrico** aen hoozt / die ic beloofde tleben te salveren / by zoo verre hy het wude opgeven / want hy en konde hem niet defenderen / twelc hy beloofde te doen ende daer wude veel volcx hande sijn overkomen / twelc ic niet en begheerde te hebben / doch quamender noch twaelf over / ic hieft de dat myn volc te zeer aent plunderen zoude vallen / ende sy hadden noch wel twee maal zoo veel volcx als wy / en ons ancker en hieft niet / ende de **Boztuggis** **Vloot** quam weder op ons aen / wy waren ooc moede / myn **Schipper** doot / **Capiteyn** doot / **opper** **Koopman** gequetst / die daer na ooc kreech / zoo dat ic over al wesen moeste : **It** wilde hebben dat hy ooc een ancker soude laten vallen / dan hy cruseerde hem zulcx niet te komen doen / waer over ic een maerzont om tzelve te bezien / die liep aent roobe ; daer na zondt ic noch een / die trof den **Schipper** tshipstet hande boest / doch quam weder / en leyde dattet vol dooden lach / ende datse gheen anckers konden laten vallen / dooz dien hy anckers verloren hadde / ende de kabels ontstucken waren gheschoten ; daer na liet ic een tros aent achter sijn bynghen / om wel vast te maken : **Wit** aldus doende / quam ons ancker te houden / ende hy scheurde van ons af ghelijc oft men een oudt zepl ghescheurt hadde / ende met eenen byac ons boechspiet / daer mede hieft hy van ons / qust was ic myn **nyjs** : **Daerom** die sijn dinghen al te zeker wil nemen / hieft zo mitijs niet / tschijnt den kriegh wil maer met halven raedt ghebaen wesen : **It** hadde maer een deert **It** zien af / patientie / die ghebeurde aenden abont.

Nassau na dat hem een aen hoozt was / quam den **Vico** **roy** ende leyde hem ooc aen **vander** **zijde** aen hoozt / konden hem niet in krieghen / staken den byant inde gaedertjen / op de zijde / ooc achter op de hut / daer ons volc niet en konde by komen / zoo dat

Het aen byant gheraecte / ende den Vice-roy zoude ooc ghebyant hebben / en hadden de Galepen die met inet geweld afgeboert / doch tvole van Nassau salveerde hun merst.

Mauritius ende den Swerten Leeu zoudeden den Vice-roy aen boort hebben ghelept / doch den windt scherpen; ons ander Schepen deden meest alle hun bevoit : Daer was wel wat haes / leder inde Bloot / doch was gheen moor / en alzo hebben wy dien dach ongheluckelghe ghestreden met tverlies van twee Schepen ober beyde zijden.

Des anderen daechs den 19 Augusti was elc een doende met sijn Schepen te repareren / wy wilden onse schade weder verhalen / die ons leedt was / hadde Nassau t'rijgs v'andkers ghevonden oft ghekerst / t'zoude al wel gheweest hebben / ende wy en zoudeden mal'kanderen aen boort niet gheraect hebben.

Den 20 Augusti waft weder op een nieu / van en vondt het zelbe volc niet dat ic te voren ghehadt hadde / want die bande twee verbyzande Schepen / princypalst die van t'Schip Middelburch, quamen by my / ende v'raechden waer sp hun maent-ghelt binden zoudeden ? Waer ober te sepde / daitet nu gheen tijt en was daer van te spreken / est dat ic ooc niet en wist hoer de Bewinthebbers zoudeden verstaen / maer dat ic verstant datse hun als rebelijcke mannen hadden ghebyzagen / ende daeromme thunne niet en behoorden te inissen / ende dat ic hun inde gherechticheyt zoude voozstaen / zoo veel ic mochte. Een ure daer na quam tvole van myn Schip ende begheerden ooc verzekertheit van hun maent-ghelt / ofte en wilden niet slaen / sp hadden al hoofden die ic noch niet en derf noemen / doen waft half met my wt / doch ic dede myn beste om hun ooc te stillen / twelc langhe duerde / maer opt laerste lieten hun noch half ghezegghen / ende wy raecten teghen den abont weder aenden Vpandt : doen sach ic eerst wat het woozt respectve Schip vooz goet inden artijckel-byef w'zoecht / want met het verbyzanden bande voozgaende Schepen / wiert elc d'ooogen opgedaen / elc was verbaert den Vpandt aen boort te raken / want hun hipotrec te verliesen en hadde niemant gheen zin / zoo dat wy niet half zoo bitzich waren als te voren / want daer en was nauwelijc enen koorc jonghen inde Schepen / oft sp en disputerde opt respectve Schip : want alzo inden artijckel-byef staet / dat elc zal tot onderpant hebben vooz sijn maent-ghelden sijn respectve Schip ende goet daer sp op vaert / ende niet meer / wilde elc t'spne bewaren : Dien dach raecten wy den Vice-roy wel / ende des anderen daechs ooc / doen begonste ic te mercken dat ic niet krupts ghenoech en hadde om zucken armade te vernielen / ooc gheen koghels / hoetwel s'ker vooz Malacca een deel hadde doen gieten / doch mochte niet helpen.

De arstere-ghelieven Schepen quamen ooc by den Vpandt / sy hadde sijn Roepjachten by hem / zoo dat sy konde water halen als sy wilde / ende sijn ghequetste na Malacca voeren tot sijnre bekeken dat wyt aenzaghen / zoo dat ic den vreden Gaert hebbe ontboden ende raedt ghebyaecht / resoluerende na lhor te loopen / princypalst om ons Schepen schoon te maken / want t'scheen dat den Vpandt beter als wy zepliden / ooc om ons zier volc te verberschen / kogels te gieten / ende den Koninc t'annemen ; twelc wy deden / en zijn te lhor ghekomen / daer wy ons Schepen hebben schoon ghemact / is wel een bande beste rebieren der werelt / doch veel verberschinghe en konden wy daer om ghelt niet krijghen / wy goten koghels / ende marcken ons werden ghereet om kuyt-harinc oft ghescheurde netten vanden Vpandt te hebben / vooz d'ren werf oft d'ander. Ic hebbe den Koninc van lhor ooc gheantmeert om goets moets te wesen / hem ooc gheraden sijn Stadt te verstercken / daer ic met eenich volc ghinc / ende wees hem hoe syt maken moest / twelc na veel bekommeringhen noch ten laestten begonnen wiert : hadden de Hollanders willen werken / t'zoude alles wel ghebdaen gheweest hebben.

Den 13 Octobris zijn wy weder vertrocken/ende dooz Malacca ghekomen den 20 dito/na dat wy wel zes daghen int ghezichte vande Stadt hadden gheweest/ende en konden dooz den windt niet opkomen/ 300 dat den Wpant alle syn Schepen die daer lagen/te weten zeven Galioenen ende by Galepen op een rye leyde/ende alle hun gescht op een zijde/want de vierde was by Cabo Rachado in stukken geschoten. Doen hebben wy raed ghehouden/ende ghesolueert den Wpant aen te tasten/doch alsoo wy niet wel boozzien en waren van kruyt / ende ons een langhe repse boozhanden was / ooc dat wy alzulke Schepen niet en konden niet ons schieten vernielen / dat wyse zouden ten laetsten aen boozt smyten niet by Schepen/ende dat d'ander boozt schutgebaert zouden houden tegen de reste; ic meende des nachts tselve te doen/met my nemende de groote Son ende de Provincie van Delf / van konden den stroom niet verzeplen. Des moorghens wast een mopkout klaer weder / bequaem om wat te doen/den windt woep scherp wt de landen/wy lagen by Boozden de Seede/en hebbe zepl gemaect/meenende de zupdelijste aen boozt te smyten/die meest beneden stroom laghen/want den vloet begonst om te byken/doch onder zepl wesenbe/lyep den totn 300 scherp dat ic qualijc de Seede konde bezeplen/en by het Eplant Ma das naos quamen/hebbet ghewent/doch konde ic gheen van alle dese Schepen bezeplen/alleen den noozdelijsten/twelc de gheweldichste Galioen was naest des Vice-roys Galepe/op hebbende negentien metalen ende byp sere stukken/ 160 witte soldaten / ende 300 beel swarte ofte meer: dus zepte ic tegen myn Schipper Symon Lambrechtz Mau, die te in plaetse van Dicric Mol hadde/dat hy dien man aen boozt legghen zoude/ende moesten boozby alle de Schepen heuen loopen. / twelc zonder ons te raken niet en gheschiedde/doch ic en schoot niet/van hiel alle dingen veerdich tot dat wy by onsen man quamen: doen wy ten halven der Schepen quamen/quam Schipper en Stierman by my/ende wonden raetzaem te wenden: Daer ic op antwoozdde / dat ic boozt dien tijt gheen raet van doen en hadde/boozt ende aleer dattet aen boozt ware/300 zeplden wy den man aen boozt / ende lieten de dzegh vallen; ic hadde bevolen tien Musquetiers anders niet als na de dzegghe te schieten; den Wpant en arbeede niet luttel om de dzegghe los te krijghen/maer de Musquettiers becltent; na de meers dede te ooc sel schieten / ende wt onse meers ende de byp garnaten ooc stenen werpen ende bypballen / daer sy den Wpant terstont onder het boefnet mede dzeven: 300 haest ic daer vast aen lach / quam de groote Son ende leyde hem aen d'ander zijde aen boozt/ende de Provincie achter aen ons Schip / die niet een troosht kjoete syn boechsziet teghen des Wpandts compaigne / hy hadde een anker boozt de vloet staen / ende hadde een kabel aen des Vice-roys Schip/de kabel wiert terstont afgehouden/ende het tou aenden Vice-roy raecte ooc aen stukken/30 dat wy t Zee waert dzeven: terstont maect ten d'andere Poztuggers hun zepl/ (ende dat was tgene ic zocht om hun vande was te krijghen) ende dzeven 300 na de Zee toe / wy aenbeerden Sante Nicolas, ende sloeght al meest doot / behalven acht Poztuggers die hun op den ballast verstaen/ 300 dat wy t Schip in hadden: doen quamen myn Schipper ende Stierman by my/ende zeplden dat wy niet ons twee aen gheen ten Schip en behoozden ghehouden te wesen/maer dat wy de groote Son daer aen zouden laten blijven/ en dat na Zee sleppen/ende dat wy den Vice-roy aen boozt zouden legghen. die diecht aen quam/twelc te niet doen en wilde/altijt bzeefende boozt tghene my met Don Henrico gheschiet was.

En wijle daer na riep Roobol, Schipper vande groote Son, dat ic hem mettet Schip zoude laten gaen/ hy zout in Zee sleppen/daer ic ooc niet na hoor en en wilde; daer na ziende dat ic niet aen doen en konde/ende datter wat anders te doen was/ hebbe my laten ghezeggen/ende sac af. Doen begonstet wat stil te woerden/de Poztuggers

tugghen waren te loefwaert / een quammor op de groote Son aen/maer en konde niet
doen/mits hy byzef de van ooc aen boort ghelept te worden/daer na ziende dat wy de
handen vol hadden met de stilte/want konden dooz de stilte tot onsen wil by malhan-
deren niet komen/riep te aen Roobol dat ic weder by quam dat hy t Schip aen byant
zoude steken/doch byzefende dat hyt qualijc verstaen zoude / hebbe een Schuyt aen
hem ghezonden/ dat hyt Schip op 25 ende niet op 24 plaetsen zoude in byant stekens
waer op hy antwoorde dat ic hier af swege/ende en wilder niet doen; onder tusschen
maecte hy den man los/ofte raecte daer van/dat weet ic niet wel/ende zette sijn groot
zpyl daer by/ende liep meer als een myle wt de Vlote zonder omzien: hierentusschen
quamen den vijs-Admirael twee Doztugghen aen boort / daer teghen quam Mauri-
cius ende den Swerten Leeu, ende maectent 300 dat het een verbyzande / ende het ander
reebeloos.

Erasmus quam een Doztugghen aen boort/doch raecten van malhanderen/daer ic by
quam ende riep weder aen boort/twelc hy deden /doech twas heel stil / ende ic meende
hem aen boort te legghen/dan konde niet dooz de stilte/300 datse weder van malhan-
ders boort raecten: hier ober quam daer een Torvade, ende den hoop raecte wat ver-
stopt/ende Mauritius raecte den Doztuggher weder aen boort / Erasmus ende wy qua-
men daer toe/twelc de Doztugghers ziende/gavent op/ende hebbende 44 witte solda-
ten doot gheslaghen/loften wy acht metalen stucken daer wt/stakent aen byant : het
Schip dat den vijs-Admirael verbyzande/ daer en quam wat ofte hondt af/ende het
Schip dat Roobol liet looyen / sleppte de Galepen naer laut toe / daer mede was
het avont.

Des mozghens lacht t Schip van den Vice-roy boort wt / daer ic na toe liep / doch
myn Schipper ende Diernman zeyden dat wy niet en konden bezeplen / 300 dat ic
na t Galioen S. Symon liep/ dat aen lij was / ende gavent ober/t volc was meest ghe-
blucht/ den Capiteyn met twintich persoonen waren daer noch in / daer ic veertien
stucken/wat vleesch/wijn ende kruyt wt loste/ende staet boorts aen byant.

Alus is dese battalie vergaen (Godt lof) zonder merckelijc verlies van volck
hebbende by Galioenen verbyant/waer in veel Adels is gebleven/ober de 400 witte
soldaten / ghelijc ic dooz afghewoone brieven hebbe verstaen : maer wy hebben de
hictorie bloedich ghemaect/want volc is 300 verduyvelt op den buyt/datse rontom
t Galioen dat byzande voeten/ ende t volc dat int water swom pilleerden; ende doen
ghinc het kruyt aen / 300 datter by Boots bleven : Vande Witte Leeu 24 mannen:
Vanden Swerten Leeu 18 mannen: Vanden vijs-Admirael 11 mannen: Vandes Pro-
vintie 7 mannen: Vandes groote Son 5 mannen. Godt de Heere willet hant verghen-
ten / datse niet dretter roeghezien en hebben.

Daer na liepen wy weder na Malacca den 28 dito / en meenden den Vice-roy ende
Pauvvels Schip te verbyzanden / dan al300 wy des abonts zulck besloten hadden om
smozghens dat te volbyenghen / ziet 300 dede den Vice-roy thert inde by Galioenen
steken/datse gantsch werch byzanden: Godt lof/300 groot was hunne byzef. Ter-
front ben ic te rugge ghetrokken / byzefende ofse byer-were ofte byanders aen onse
Schepen mochten zenden: Daer na hebbe ic de ghevanghene-Doztugghen ober ghe-
levert/wesende 175 persoonen witte/swerte waeruber veel meer/mits conditie dat
den Vice-roy my zoude senden alle de Duytschen die in Malacca waren/en inden ghe-
heelen staet van Indien hadde/ende by Capiteynen die ic ghevanghen hadde/Seba-
stiaen Sveres, Andries Pefo, ende Fernand Marcado, zouden beralen 5000 Ducaten
boort t Boort volc / tot de kennisse van hun byzefte; twelc al300 geschiet is/behalven
duyftent Ducaten die noch niet betaelt en zijn boort twee Doztugghen / daer van den
eeren

enen spnen byzoeder in ostagte heeft ghelaten by my / de reste tot supplement vanden
nombze / die ic hem nu meer aende Portugijssen gaf / als hy my duplent met d'eerste
ghelegentheyt zoude suppliceren : Dit gheft hebbe ic onder de Maatrosen ghebreelt
hoofst booz hoofft/els hadde vijf Realen van achren/(want de Ducaten maer zes Rea-
len en zijn) om datse te ghewilligher zonden wesen de reste vande armada te slaen/die
na Nilobaer was ghevrochen.

Maer tscrapste van allen blijft noch onghesept : Doen ic dese tweede reyse tot int
ghezichte van Malacca quam / wasser een nuptenatie onder eenighe Schepen / zeg-
ghende sy en wilden niet verheyn / sy waren der niet op aenghenomen : tis waer / sy
hadden my wel een tocht beloofst op Nilobaer, maer die hadden se nu booz Malacca
ghebden/e goet by Capo Rachado na hun meeninge : nu tgemien volc liet hun meest
ghezegghen/ van die banden bys Admirael en wilden nergens naer hooren/300 dat
ic niet doen en konde/ dan wterp hun eenighe dreyghende woorden booz / ende zepde
hun dattet evenwel niet na blijven en zoude: in somma mer ballen ende opstaen gua-
men noch al swyghende mede byder hant. Daer na liep ic met alle de Schepen na
Nilobaer, hoewel ic gheerne den Witten Leeu ende den bys-Admirael naer Bantans
ghezonden hadde om ladinghe in te nemen/ende van dit toekomende jaer int Wader-
lande te raken/ doch de meeste stemmen wilden naer Nilobaer, ende bestien of men de
Schepen zoude konnen slaen/diemen vermoede verstroyt te vinden: ooc om den Ro-
nine van Queda aen ons te trecken / op datter gheen victualie van daer na Malacca
en zoude ghevoert worden / 300 zijn wy booz Queda ghekomen.

Den 19 Nobembzjs heb ic den Koning mynen dienst aen ghepresenteert/ zeggende
dat ic daer ghekomen was om hem de Portugijssen wt syn Land te helpen/ ende van
syn Daven te verbyjven/achtervolghende syn schyven aen my in Batasner ghezon-
den / ende dat ic gheerne een Schip laden zoude / dewijle spnen naem in ons Landt
niet bekent en is /zoude hem sulcx tot eere ende yzofijt ghebyen : Twelc den Koning
gheerne hoorde / ende badt my dat ic hem helpen zoude om een Portugijs Schip en
twee Fregatten/die inde rehiere laghen/ te nemen : Ic zonde terstont by Bloepen/
die den zelden nacht de by Schepen aen byant staken / na dat de Maleyen tgoet daer
wt gheroofft hadden/ zonder dat ons volc / achtervolghende myn bevel / daer pet wt
namen. Ic nam hier een Prau, komende van Malacca, wt twelcke ic bzieven kreech/
inhoudende dat hun armada by Poulo Bouton was/ en den 4 Decembzjs na Indien
zoude loopen/daer zoud ic my haestede dezelve te vervolghen/eerder de vier Fregat-
gatten by guamen/met 124 man en eenighe amunite/ ende ben terstont verrocken:
komende onder Poulo Bouton den 9 Decembzjs, sach d'armade/ dewelcke 300 haest
sy my sach liep na enen inganc daerse stroom ende windt tot haren boorde hadde/
ende met vier touwen booz en achter maecten hun vast / en dan noch een habel vant
ene Schip aent ander/ ende lagen 300 dat icker niet by en konde komen/ ofte moeste
met werpen hun aen boozt werpē : ic zonder d'ren d'ander snachts na toe/doch rech-
teden niet wt : daer na poechden wy noch enen byander/ onder tfaueur van ons ge-
schut/daer aen te byenghen/doch wilde ooc niet wesen/ sy hadden hun gheschut alles
by ten zyde ghebracht / ende int midden lant: hunne Schepen met boomen ende vy-
pen / met zandt ghebut / beschant / ende laghen op sulcker manieren/ dat sy hunne
Schepen alse wilden mochten draepen ende hun gheschut ghebruycken op wien sy
wilden/ende hadden alijt noozdelijcken wint/ die sterc de valesen wt waepde / sulcx
dat almen by hun wilde wesen/komende om den goet/wert het heel stil onder thoo-
ghe landt/ende naerder hun komende viel den windt wt de valesp/300 dat indien wy
hun wilden abozderen/ mochten hun wel eenige Schepen aen boozt hebbe gebracht/
(.) b ende

nochte het gort bande Compaignie, van daer zullen ons na China spoede / en bezien
 wat wy doen kunnen. In Scheycken dat ic dooz Malacca den 23 Octobris hebbe
 ghenomen / zijn bevonden 37 balen dat meest lighwaer was / oor eenighe werpighē met
 Spaensh leder / daer van hebber 17 na Amboina met tzelve Scheycken ghezonden /
 met 4000 Realen / ooc 44 man ende 40 werte / ende sijn halve ladinghe rijs die beboz-
 ken was / ende zoude in Macaza aen gaen / ende daer goeden rijs koopen / oor vleesch
 ende eenighe kleezgens / ende die in Amboine hvinghen / ende zegghen dat ic int laetste
 van December zal volghen : d'ander 17 balen hebbe ic de Waerts tot plunderinghe
 ghegheven / ende een bael garens daer van tot Scheycks behoef / op datse ghewillich
 tot slaen zouden wesen / want hebben tot noch toe werpich buyts ghekreghen. Ic
 hope dat in Amboine est Banda wel ladinghe zal wesen / want de kleetkens van Pau-
 vycs van Soldt zullen ons al wat berrpt hebben.

Ic zie dese swaricheyt wel / datter inde Mouluques wel tijt van doen zal wesen /
 ende tijt te hoijt vallen tot de Mouson na China, doch den tijt moet leeren : want in-
 dien wy Amboina niet en verzecken / zoo is al ons werc niet / tis ooc tegen myn mee-
 ninghe dat de Spagniaerts daer komen. Den Generael Don Pedro da Conha, is
 ghemaect Marquis van Ternate, den Koninc ghevangen na West-Indien gevoert /
 doch sijn sone by den Koninc van Zidor ghelaten: ic hadde wel hope wat te doen / van
 myn armade is zeer verswact / ende ic ben ghewaer gheworden wat schade my doet
 everlies van t holk van tbyandende Schip by Malacca, want twas tbeste holk tot onse
 Schepen / ic hadde liever noch eens 300 veel verloren van andere : tis beklaghelijc
 datse elc 300 verduyvelt op den buyt zijn / ende ic moet noch swijghen toe.

Albus mach v E. hier by zien hoe ic acht maenden hier in dese Straet hebbe huyt
 ghehouden / zomtjts geluckelijc / zomtjts ongeluckelijc ghestreden / dan altjts myn
 beste ghedaen / ende v E. ghestelden raet altijt ghevolcht : my en heeft noyt couragie
 noch den wille ontzoken om tWaderlande ende v E. dienst te doen : hebbe ic niet
 ghedaen dat ic ghewilt hebbe / ten minsten dat ic ghemoghen hebbe / als wel sijct by
 den schoone tijt die ic daer mede bezich hebbe geweest: ic trooste my in groote zaken /
 dat het meeste solars is sijn beste te doen / den boom en wil ooc niet den eersten slach
 niet vallen / hadde ic de restende zeven konnen ver nietigen / die in dat verkeerde gat
 onder Poulo Bouton liggen konnen slaen / t zoude al wel besteeft gheweest hebben / den
 tijt die wy hier hebben dooz gheboecht / doch al myn amuustien daer aen te abontue-
 ren docht ons niet gheraden / wy hebben noch een langhe reyse / ten mach niet alles
 ghewaecht wesen. Wat middel daer is om weder d'oorloghe te begiinnen / schijbe ic
 aende generale Compaignie.

D'almachtighe Godt wil ons bewaren ende bystaen / ende vercleenen behouden
 reyse / op dat ons doen mach ghebygen tot welwaren onses Waderlandts / ende hoop-
 deel der E. Compaignie. Den 6 Januarij 1607.

I. I.

